

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai
Mortos g. 14, Vilnius, LT-03219
Siunčiama per www.e.rrt.lt

2020-10-16 Nr. 2020-03000
2020-10-10 Nr. (31.17EE)1B-2955

DĖL ESIM TECHNINĖS UŽDUOTIES

LR ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba) 2020 m. spalio 6 d. viešajai konsultacijai pateikė studijos „**Integruotų abonentų identifikavimo modulių (eSIM) naudojimo skatinimo Lietuvoje modelio parengimo**“ (toliau – Studija) **paslaugos techninės specifikacijos projektą** (toliau – Projektas), skirtą įvertinti sprendimus, kuriais *galėtų būti* i) skatinamas pažangiomis technologijomis pagrįstų e. ryšių paslaugų diegimas ir naudojimas, ii) užtikrinama paslaugų gavėjų galimybė elektroninių ryšių paslaugas gauti galiniais įrenginiais su integruotais abonentų identifikavimo moduliais (eSIM), iii) taip pat jų teisė, keičiant paslaugų teikėją, nekeisti abonentų identifikavimo modulio galiniame įrenginyje ir procesą atlikti belaidžiu būdu (ang. *over the air provisioning*) (toliau – Sprendimai).

Pirma, norėtume atkreipti Tarnybos dėmesį, kad Telia Lietuva, AB (toliau – „Telia“) dar 2019 m. rugsėjo mėnesį Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerijai pateikė nuomonę ir pastabas eSIM veikimo užtikrinimo ir galimybės judriojo ryšio paslaugas aktyvuoti nuotoliniu būdu konsultacijoje, kur nurodė, kad šiuo metu *eSIM technologinė branda yra itin ankstyvoje vystymosi stadijoje*.

Pažymėtina, kad itin ankstyva eSIM vystymosi technologinės stadijos branda yra itin svarbus aspektas tolimesnėse Projekto konteksto diskusijose nagrinėjant tiek, pavyzdžiui, galimus eSIM panaudojimo būdus, eSIM funkcionalumą gausą (tik vienas kurių yra judriojo ryšio paslaugų teikėjo pakeitimas nuotoliniu būdu), suteikiamas galimybes, eSIM palaikančių įrenginių asortimentą bei mastą rinkoje, gamintojų taikomų standartų skirtumus (nestandardizuotus sprendimus), saugumo (įskaitant nacionalinį saugumą), privatumo klausimus ir pan. Tik detaliam visapusiškam išnagrinėjus eSIM aplinkos veiksmus ir apibrėžus objektyvias spręstinas problemas toliau gali būti vertintinas reguliavimo poreikis, numatomos administracinė procedūra (įvertinat administracinę naštą), reikalingos investicijos, įtaka paslaugų gavėjams, konkurencinei aplinkai ir pan.

Antra, Projektas, kuriuo būtų įvertinti Sprendimai, galėtų būti pagrindu Elektroninių ryšių įstatyme numatyti pareigas (įskaitant įsigaliojimo terminą), kurias turėtų užtikrinti paslaugų teikėjai, atsižvelgiant į Europos elektroninių ryšių kodekso (2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972) nuostatas:

- *(281) Nacionalinės reguliavimo institucijos arba, kai aktualu, kitos kompetentingos institucijos turėtų galėti nustatyti bendrą paslaugų teikėjo keitimo ir numerių perkėlimo procesą, atsižvelgdamos į nacionalines nuostatas dėl sutarčių ir technologijų raidą. Kai galima, tai turėtų apimti reikalavimą perkėlimą atlikti belaidžiu būdu, nebent galutinis naudotojas pageidautų kitaip. Kai kurių valstybių narių patirtis rodo, kad išskyla pavojus, jog galutinių naudotojų perkėlimas kitam paslaugų teikėjui gali būti atliktas neturint jų sutikimo. Nors šį klausimą turi spręsti visų pirma teisėtvarkos institucijos, valstybės narės turėtų turėti galimybę įvesti tokias minimalias proporcingas*

priemonės, susijusias su perkėlimo procesu, nes būtina kiek galima sumažinti tokius pavojus ir užtikrinti galutinių naudotojų apsaugą perkėlimo metu, taip pat ir taikant tinkamas sankcijas, nesumažinant proceso patrauklumo vartotojams. Pagal sutarties sąlygas teisė perkelti numerius neturėtų būti ribojama;

- (106 str. 6 p. 2 d.) Nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti keitimo ir numerių perkėlimo procedūros detales, atsižvelgdamos į nacionalines nuostatas dėl sutarčių, technines galimybes ir poreikį toliau teikti paslaugas galutiniams naudotojams. Kai techniškai įmanoma, tai apima reikalavimą perkėlimą atlikti naudojant atnaujinimą belaidžiu būdu, nebent galutinis naudotojas paprašytų tai atlikti kitaip. Nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat imasi tinkamų priemonių užtikrinti, kad galutiniai naudotojai viso teikėjo keitimo ir numerio perkėlimo proceso metu būtų tinkamai informuoti ir apsaugoti ir kad teikėjas nebūtų pakeistas be jų sutikimo.

Primename, kad šiuo metu Lietuvoje Europos elektroninių ryšių kodekso nuostatų perkėlimas į Elektroninių ryšių įstatymą yra projekto stadijoje, minimą įstatymą numatant papildyti pareiga paslaugų teikėjams užtikrinti galutinių paslaugų gavėjų teisę elektroninių ryšių paslaugas gauti galiniais įrenginiais su integruotais abonento identifikavimo moduliais (40 str. 17 d.), nenumatant Europos elektroninių ryšių kodekse minimų išlygų bei nustatant, mūsų nuomone, nepagrįstai ankstyvą 2023-01-01 įsigaliojimo datą.

Atsižvelgiant į tai, siūlome Elektroninių ryšių įstatymo pakeitimus, susijusius su galutinių paslaugų gavėjų teise elektroninių ryšių paslaugas gauti galiniais įrenginiais su integruotais abonento identifikavimo moduliais, esant reikalui, formuluoti pagal Studijos rezultatus.

Trečia, kaip minėjome, Studijos iniciatyva, kurios rezultate būtų įvertinti Sprendimai, yra sveikintinas žingsnis eSIM, tačiau norime atkreipti dėmesį:

1. Dėl Projekto II dalyje numatyto Studijos tikslo:

1.1. Studijos tikslu yra numatytas eSIM naudojimo *skatinimo* modelio Lietuvoje parengimas. Siūlome, kad tikslinga būtų patikslinti (arba susiaurinti) Studijos tikslą aiškiai įvardinant, kad:

1.1.1. nenukrypstant nuo Europos elektroninių ryšių kodekso 106 str., eSIM naudojimo Lietuvoje modelis turėtų apsiriboti minimaliomis įvestinomis proporcingomis priemonėmis, susijusiomis su numerio perkėlimo procesu, t. y. paslaugų gavėjų teisės užtikrinimu numerio perkėlimą atlikti naudojant atnaujinimą belaidžiu būdu kiek tai techniškai įmanoma;

1.1.2. ypatinga reikšmė bus skirta praktikų analizei, kai eSIM naudojama užtikrinant strategiškai svarbių visuomenei paslaugų teikimą bei kai eSIM naudojimas susijęs su kritinių infrastruktūrų aptarnavimu.

1.2. Studijos tikslas įvardina, kad modelis turėtų būti rengiamas remiantis gerosios tarptautinės praktikos ir esamos situacijos detalia analize numatant, kad turės būti išanalizuota užsienio valstybių geroji patirtis, geroji pasaulinė praktika, gerieji pavyzdžiai. Papildomai norėtume pažymėti ir siūlome, kad tikslinga būtų atlikti ne tik gerosios praktikos analizę, tačiau, siekiant visapusiškų įžvalgų, teisingų išvadų ir sėkmingų rezultatų, turėtų būti analizuojama ir vertinama visa patirtis, t. y. ne tik geroji patirtis.

2. Dėl Projekto II dalyje numatytų Studijos uždavinių ir svarbiausių rezultatų

2.1. Vertinant užsienio valstybių patirtį bei Lietuvos esamą situaciją turi būti atlikta atitinkamų suinteresuotų eSIM naudojimu grupių poreikių analizė. Pažymėtina ir siūlome, kad itin svarbu, jog šioje analizėje dalyvautų kompetentinga ir pakankama dalyvių imtis, turinti ekspertinių žinių apie eSIM ekosistemą bei alternatyvius sprendimus; ypatingai kompetentinga kritinės infrastruktūros saugumo užtikrinimo klausimais, įskaitant atsparumą kibernetinėms atakoms, trikdžiams, gedimams ir pan.

- 2.2. Projekte numatyta, kad analizuojant tarptautinę praktiką turi būti įvertinti ir „pilotiniai projektai“ (3.1.1.4 p. ir 3.1.3 p.). Pažymėtina, kad Projekte nėra apibrėžta „pilotinių projektų“ sąvoka, todėl nėra aišku, kokie projektai būtų nagrinėjami Projekto kontekste, o nuo nagrinėjamų projektų tiesiogiai priklausys analizės rezultatai. Siūlome, kad Projekte būtų apibrėžta „pilotinių projektų“ sąvoka ir pažymime, kad „pilotiniai projektai“ itin dažnai praktikoje būna tik bandomieji, riboti laike projekte ir, kas ypatingai svarbu, jie nebūna įgyvendinami pilna reikiama apimtimi bei neatspindi realių „tikrų“ projektų veikimo sąlygų.

Pagarbiai

Teisės ir korporatyvinių reikalų padalinio vadovė

Daiva Kasperavičienė